

γιονίζω Πόντ. (Οίν.)

Κατὰ Ἀνθ. Παπαδόπ., Λεξ. Ποντ. διαλ., ἐκ τῆς αἰτ. γιόντ τοῦ οὐσ. γιόντ.

Γεννῶ, τίκτω, ἀποκτῶ υἱόν: Νὰ μὴ σώνης καὶ νὰ μὴ γιονίσσης (ἀρά).

γιοντζαλίκι τό, Μακεδ. (Βέρ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γιόντζας καὶ τῆς Τουρκ. κατὰλ. -λίκι.

Ἀγρὸς φυτεμένος μετ' τριφύλλι, γιόντζαν, τὸ ὅπ. βλ.

γιοντζᾶς ὁ, Βιθυν. (Παλλαδάρ. Προῦσ.) Ἴων. (Γκριτῆς.) γιουντζᾶς Μακεδ. (Δρυμ.) γιόντζας Μακεδ. (Νέο Σούλ.) γιογκᾶς Λεξ. Περιδ. Βυζ. Μπριγκ. γιουντζᾶς Θράκ. (Ἀμόρ.) Μακεδ. (Ἀλιστράτ. Ἀρέθουσ. Μεσορ. Νιγρίτ. Σταν.) γιόντζᾶ ἡ, Καππ. (Φλογ.) γιόντζα Μακεδ. (Βογατσ. Βόιον Δαμασκ. Δοξᾶτ. Μικρὸ Σούλ.) γεντζᾶ Πόντ. (Ἰμερ. Λιβερ. Χαλδ.) γεντσᾶ Πόντ. (Κρώμν.) γέντσα Πόντ. (Τραπ.) λιόντζια Μακεδ. (Σιάτ.) λόντζα Μακεδ. (Βογατσ.) γιόντζᾶ τό, Μακεδ. γιούντζᾶ Μακεδ. (Ἀνω Κώμ.) Πληθ. γεντζᾶδας τά, Πόντ. (Ἰμερ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. γονσα = τριφύλλι.

Τὸ φυτὸν τριφύλλι, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Ἡ γιουντζᾶς βγάβ' λουλούδ' τοῦ Μάη καὶ μουσκουβουλάει Μακεδ. (Δρυμ.) Ἰγὼ πρῶτους ἐφίρα τ' γιόντζα στοὺ Δουξᾶτου ἀπὲ τῇ Γαλλία Μακεδ. (Δοξᾶτ.) Πῆρι τ' κουσᾶ καὶ πῆγι νὰ κουσᾶ τοῦ γιόντζα (κουσᾶ = δρεπάνι, κουσᾶ = θερίση) Μακεδ. (Νέο Σούλ.) Συνών. μηδική, τριφύλλι.

γιόξα σύνδ. Α. Κρήτ. (Βιάνν. Κριτσ.) Δ. Κρήτ. Κύπρ. Λυκαον. (Σίλ.) Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. Πόντ. (Οφ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων. (Χαβουτσ.) γιόχσα Καππ. (Μισθ. Φάρασ.) Πόντ. (Χαλδ.) γιόχτσα Καππ. (Μισθ. Φάρασ.) ὄξα Θράκ. (Ἀμόρ.) Κύπρ. (Λευκωσ. Πεδουλ.) ὄξᾶ Κύπρ. (Λευκωσ. Μένεικ. κ.ά.) γιόξιμ Μακεδ. (Σιάτ.) γιόξαμου Κρήτ. (Βιάνν. Κριτσ.) γιάξαμου Ἰκαρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. γοκσα = εἰδεμή, ἄλλως. Ὁ τύπ. γιάξαμου πιθαν. κατὰ σύμφυρσιν τῶν γιᾶ καὶ γιόξα καὶ προσθήκην τοῦ ἐρωτημ. μου (τουρκ. mu).

1) Ὁ διαζευκτ. σύνδ. ἢ ἐνθ' ἄν.: Ἐγὼ ἔμουν γιόξα ἐσύ; Πόντ. (Τραπ.) Ἀντζελοθωρεῖς ὄξα ἐλαώτης; (βλέπεις διαβόλους ἢ ἐσεληνιασθῆς; πρὸς τὸν καταλαμβανόμενον ὑπὸ σφοδροῦ ψυχικοῦ πάθους, παροξυσμοῦ κ.τ.τ.) Κύπρ. Ἐφήθην τὸ φαῖν ὄξᾶ ἀκόμα; αὐτόθ. Εἶνδα γλυκόθ-θέλεις; φοινίτзин ὄξα χρυσόμηλον; αὐτόθ. Ἐν πλάσμα ὄξᾶ χτηνός; (πλάσμα = ἄνθρωπος) αὐτόθ. Ἐν-νὰ πάης ὄξα ἐν-νὰ μέμ πάης; αὐτόθ. Ἐν-νὰ ῥτης σίουρα πιθαύριο νὰ φᾶμεν ὄξα νὰ μέσ σὲ περιμένω; (πιθαύριο=μεθαύριο) Κύπρ. (Λευκωσ.) Καταλάβεις ὄξᾶ ἐν gatalάβεις; (καταλαβαίνεις; ἐννοεῖς; ἢ δὲν ἐννοεῖς;) Κύπρ. (Μένεικ.) Λαλεῖ του τούτη ὄξα τούτη, (ἐκ παραμυθ.) αὐτόθ. Λιαρὸ ναι γιόχσα χᾶη; (γερός εἶναι, ζῇ ἢ πέθανε;) Καππ. (Μισθ.) Ἀ δοξέγκο γιόξα ἄζαρβέγκο; (ἢ δεξιὰ ἢ ἡ ἀριστερά;) Τσακων. (Χαβουτσ.) || Ἀσμ.

Εἶδα ῥχεις, κόρη, καὶ γριγιᾶς, κόρη, καὶ ἀναστενάζεις; βάς τὸ νερὸ λυπήθηκες, γιόξαμου μένα ἄρᾶτης; Κρήτ. (Κριτσ.)

Εἶσαι τοῦ δοῦ γλομός ὄξᾶ τοῦλ-λιου καμένος; (δοῦ = ἡσκίου, σκιᾶς, γλομός = χλωμός, ἴλιου = ἡλιου εἶσαι χλωμός ἀπὸ τὴν σκιάν ἢ ἡλιοκαμένος; ἐκ παραμυθ.) Κύπρ.

Ἐσὲν τὰ ροῦχα σου βάρυναν γιόχσα τ' ἄσ-σημικά σου Καππ.

Κοιμᾶται γῆ νειρεύεσαι γιόξαμου φαίνεται σου Κρήτ. (Βιάνν.)

Ἐπόμεν' ἡ ἀγάπη σου ῥ τὸ μάτι μου ν-ἀσπράδι τσαι δὲν ἱμπλέπω πιδ νὰ δῶ μέρα ναι γιόξα βράδν Μεγίστ.

Καὶ πολοῦται ὁ πασᾶς τῆς Ἐμινῆς καὶ λέει: ἦταν μετ' τὸ ἀσταγιὸν ὄξα μετ' τὴν βουλήν σου καὶ ἐμπῆκεν ὁ Γκιουόρογλους μέσα εἰς τὴν αὐλήν σου; Κύπρ. 2) Εἰμή, ἐκτὸς ἐάν, ἄλλως, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει Κύπρ.: Ἀσμ.

Ἐν παραιτῶ πὺν λόου της ὄξα νὰ με σκοτώσουν.

Κεῖνος λαλεῖ του δὲν εἶναι καὶ γιὰ τὰ δυὸ μου νύχια, ὄξᾶ καὶ ἐσοῦνι Τ-τοουλή ἀκούεις τὰ φουμίχια

(φουμίχια = ἐπαινοί). 3) Ἀρχε, μήπως Κύπρ. (Λευκωσ.) Μακεδ. (Σιάτ.): Τὸν καρτσιροῦμι γιόξιμ θὰ νὰ ῥθ'; Σιάτ. Μέφ-φάης, ρε μουσουτῶρη, ὄξᾶ νομίζεις ἐν νὰ σπάσω μαζῖς σου (μουσουτῶρη = δύσκολο, ἐκλεκτικὸς εἰς τὸ φηγνόν, σπάσω = σκάσω) Λευκωσ.

γιοξούλι τό, Προπ. (Ἀρτάκ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Τὸ χνούδι ποὺ ἔχουν εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειάν των λίθοι σφηνωμένοι εἰς τὸ ἔδαφος: Αὐτὲς οἱ πέτρες ὅλο γιοξούλια ἔχ'να, δὲν εἶναι παστρικάς γιὰ τὴ δουλειά μας δὲν κά-νουνα.

γιοπυριᾶ ἡ, ἀμάρτ. γιοπ-πυριᾶ Ρόδ. ὀπ-πυριᾶ Ρόδ. Ἐκ τοῦ οὐσ. γιόπυρος, κατὰ τὰ ἄλλα εἰς -ι ἄνόμενα φυτῶν.

Γιόπυρος, τὸ ὅπ. βλ.

γιοπυρος ὁ, ἐνιαχ. γιόπ-πυρος Ρόδ. γιόπ-πυρας Ρόδ. γιόπ-πυρο Ρόδ. (Ἀρχάγγ. Κοσκιν. κ.ά.) λίπυρον τό, Κέως Κύθηρ. Σύρ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. αἰγίπυρος.

1) Τὸ φυτὸν Ὀνωνὶς ἢ ἀκνυθώδης (Ononis spinosa), τῆς οἰκογ. τῶν Ψυχανθῶν (Papilionaceae) ἐνθ' ἄν. Συνών. ἀγκάθι βόιδινο, ἀνωνίδα, γαλινιά, παλαμωνίδα. 2) Ἀγρὸς ἄγονος καὶ ἄφορος, ὅπου πιθαν. φύονται τέτοιου εἶδους φυτὰ Ρόδ.

γιοργά ἐπίρρ. Ἴων. (Κρήν.) Κάρπ. Κάσ. Κρήτ. (Ἀβδοῦ, Ἀγιος Γεώργ. κ.ά.) Μύκ. Πελοπ. (Δίβρ. Ἡλ. Καλάβρυτ. Ὀλυμπ. Παιδεμ. κ.ά.)—Λεξ. Βάιγ. γιόργα Θράκ. (Σηλυβρ.) Πελοπ. (Ἀρχαδ.) γιοργοῦς Μέγαρ. γιοργὰ Πελοπ. (Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. γοργα = τριποδισμός, βάδις κατὰ τριποδισμόν. Ὁ Σομ. παραθέτει τὴν λ., ἀλλὰ παραπέμπει ἐσφαλμένως εἰς τὸ γοργά.

1) Ἐπὶ ἵππων καὶ γενικῶς ἐπὶ ὑποζυγίων, τριποδιστί: τρόπος βαδίσματος, κατὰ τὸν ὅποιον τὸ ζῶον βαίνει ταχέως καὶ ρυθμικῶς, μετὰ ἀπὸ εἰδικὴν ἀσκήσιν ἐνθ' ἄν.: Γιοργὰ προπατεῖ ἡ φορὰ σου Κρήτ. Ἐκαβαλλίκεψα τὸ γάδαρο καὶ τότε ἴαλωνα γιοργὰ (ἴαλωνα = ἔκκα να τρέχη) Κρήτ. (Ἀβδοῦ) Τὸ μουλάρι δὸν πάει γιοργὰ Κρήτ. Τοῦτο τὸ ζῶ πάει γιοργὰ Ἴων. (Κρήν.) Τ' ἄλογό μου πάει οὔλο γιοργὰ Πελοπ. (Δίβρ.) Συνών. ραβάνι. 2) Ἐπὶ ἀνθρώπων, ταχέως, ὡσάν μετ' ἀσκήσιν Κρήτ. Μέγαρ. Πελοπ. (Παιδεμ. κ.ά.): Κάμε γιοργὰ (σπεῦσον) Πελοπ. Μοῦ ῥθε γιοργοῦς τσαι λήορα Μέγαρ. || Φρ. Ἐγὼ δὰ σὲ κάμω νὰ πηγαῖν γιορ-

